

УДК: 159.922.7:004: 373.2:004

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2025.15.096-101

ОНОФРІЙЧУК Лілія Олегівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик

Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8932-6618>

e-mail: Lissya0880@ukr.net

МИСЬКОВА Наталія Миколаївна –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик

Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7832-4409>

e-mail: miskova19@ukr.net

САС Олена Олександрівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик

Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1290-6726>

e-mail: poperechnjak@ukr.net

ВПЛИВ РАНЬОГО ВИКОРИСТАННЯ ГАДЖЕТІВ НА РОЗВИТОК ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ

ОНОФРІЙЧУК Лілія Олегівна, МИСЬКОВА Наталія Миколаївна, САС Олена Олександрівна. ВПЛИВ РАНЬОГО ВИКОРИСТАННЯ ГАДЖЕТІВ НА РОЗВИТОК ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ

Стаття досліджує актуальну проблему впливу раннього використання гаджетів на розвиток дітей раннього віку. Розглядається переважно негативний вплив пов'язаний з такою взаємодією. Особливу увагу приділено впливу на мовленнєвий розвиток, когнітивні функції та соціально-емоційну сферу дітей раннього віку. Аналізуються наукові дослідження, що вказують на зв'язок між надмірним екранним часом і затримками в розвитку мови, зниженням концентрації уваги та труднощами в соціальній взаємодії, проблемами зі здоров'ям. Стаття підкреслює необхідність збалансованого підходу до інтеграції технологій у життя дітей, усвідомлюючи потенційні ризики та можливості.

Ключові слова: гаджети, діти раннього віку, мовленнєвий розвиток, когнітивний розвиток, емпатія та соціальні навички.

ONOFRIICHUK Liliya Olehivna, MYSKOVA Nataliia Nikolaevna, SAS Olena Oleksandrivna. THE IMPACT OF EARLY GADGET USE ON EARLY CHILDREN DEVELOPMENT

The article reveals one of the most urgent and at the same time most alarming problems of modern pedagogy, psychology and pediatrics. The focus of the study is mainly on identifying and analyzing the negative consequences associated with such interaction, which is gaining increasing proportions in the ubiquitous life of modern families. Particular attention is paid to the impact of early use of gadgets on the speech development of young children, which is one of the most vulnerable areas.

The mechanisms by which prolonged screen time can lead to delays in the formation of active and passive speech, impoverishment of vocabulary and difficulties in constructing grammatically correct sentences are considered. The negative impact of gadgets on cognitive functions (memory, attention, thinking) is determined. Rapid change of images, excessive stimulation and passive consumption of content from screens can lead to absent-mindedness, decreased concentration, as well as difficulties in forming cause-and-effect relationships and logical thinking.

It is noted that the limitation of live communication, which is replaced by virtual interaction with the screen, can cause difficulties in social adaptation, the formation of empathy, understanding the emotions of other people and building interpersonal relationships. The questions are raised about the possible formation of social isolation and a decrease in motivation for games

and interaction with peers and adults in the real world. The need to establish clear limits on screen time, the need for a balanced and considered approach to the integration of technologies into the lives of young children, in accordance with the recommendations of leading world pediatric organizations, is emphasized. The article calls for awareness of potential risks and opportunities in order to ensure the healthy and full development of future generations.

Keywords: *gadgets, young children, speech development, cognitive development, empathy and social skills.*

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У сучасному світі цифрові технології стали невід'ємною частиною повсякденного життя, де кожна третя дитина вчиться користуватися мобільним телефоном або планшетом раніше, ніж починає говорити, а це приблизно 29% дітей. Сучасне покоління дітей, як зазначає М. Пренскі, «digital natives» діти, народжені з гаджетом в руці, адже вони не пам'ятають світу без інтернету. Гаджети – смартфони, планшети, інтерактивні іграшки, з'являючись в руках дітей раннього віку, часто замінюють традиційні ігри та живе спілкування [13]. Це явище викликає значний інтерес та занепокоєння серед науковців, педагогів і батьків, адже ранній вік є важливим періодом для інтенсивного когнітивного та емоційного розвитку. Саме в цей період формуються базові нейронні зв'язки та основні навички.

У 2020 році вчені з одного з університетів США дійшли висновку, що надмірне захоплення смартфонами може спричинити фізичні зміни в мозку. Вони помітили, що в ділянці, яка відповідає за пам'ять та ухвалення рішень, зменшується об'єм сірої речовини, що в майбутньому збільшує ризик деменції. Американська академія педіатрії наполягає, що діти віком до 2 років взагалі не повинні контактувати з гаджетами [14]. Розуміння того, де проходить грань між безпечним, корисним та негативним впливом гаджетів на фізичний та психічний розвиток дитини дозволить забезпечити її гармонійний розвиток та мінімізувати потенційні ризики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літератури показує, що проблема впливу гаджетів на психічний розвиток дітей різного віку досліджує значна низка вчених. І. Бартошик, О. Близнюкова, О. Бондар, Б. Братусь, С. Дем'янчук, О. Міненко, А. Мудрик у своїх роботах звертають увагу на вплив цифрових технологій на формування психіки дитини, аналізують ризики розвитку залежності та деформації особистості (цифрова залежність, соціальна ізоляція, деформація свідомості), В. Вигівська, Г. Золотова, Ю. Маслак, Н. Петрик, О. Рейпольська, О. Федорів розглядають, як гаджети впливають на розвиток когнітивних і поведінкових функцій дитини (зниження уваги та пам'яті, порушення мовленнєвого розвитку, пове-

дінкові розлади) та інші. Вони підтверджують, що надмірне і неконтрольоване використання гаджетів у будь-якому віці несе значні ризики для фізичного, психічного та соціального розвитку дитини.

Метою статті є аналіз впливу раннього використання електронних гаджетів на когнітивний та емоційний розвиток дітей віком до трьох років, обґрунтування важливості безпечного та доцільного застосування цифрових технологій у період раннього віку та їх вплив на здоров'я дитини.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні діти покоління Альфа повністю занурені у гаджети. Вони творчі, гармонійні та яскраві особистості, які легко приймають рішення та швидко їх реалізують. Гаджети стають їх частиною реальності вже з перших років життя. Батьки переважно використовують гаджети як засіб контролю над ними та намагаються впливати з їх допомогою на поведінку. Однак, іноді, забувають, що вони можуть бути як шкідливими, так і корисними, залежно від способу використання. Зазвичай, ще в ранньому віці батьки пропонують дітям гаджети з різною метою – для перегляду мультфільмів, прослуховування пісень, інтерактивних ігор та вправ. Діти проводять більшу частину свого часу за цими заняттями, а батьки не звертають уваги на їх поставу, яскравість екрана та відстань від екрана до очей, що зрештою впливає на їхнє здоров'я.

В. Дзямко, А. Адам і Ю. Церкуник-Квітка досліджуючи вплив гаджетів на розвиток мовлення, комунікативних і соціальних навичок дітей, підкреслюють, що сучасні технології можуть як стимулювати когнітивний розвиток, так і спричинити певні затримки у формуванні мовленнєвих функцій [5, с. 679]. Відзначаючи можливості комп'ютерних технологій для розвитку дітей, дослідники відзначають суттєві ризики їх використання, особливо для дітей до 5 років, при тривалості контакту з екраном, що перевищує дві години.

За дослідженнями А. Богуш, Н. Гавриш, О. Саприкіної розвиток мовлення дітей раннього віку поділяють на підготовчий період (1 місяць – 1,5-2 роки) та період активного мовленнєвого розвитку (з 1,5-2 до 3 років). Впродовж першого місяця життя дитини

(підготовчий період) дорослий має ініціювати емоційне спілкування з дитиною, тоді на третьому місяці ініціатива спілкування належатиме дитині, а в кінці четвертого з'явиться гуління, згодом белькіт. Саме белькіт готує мовленнєвий апарат до вимови звуків, складів та слів, сприяє розвитку фонематичного слуху [3, с. 85]. У кінці першого року життя в дитини мають з'явитися перші усвідомлені слова, які вона відтворює на прохання дорослого. В середньому це 10-15 слів – іменники та окремі дії.

Взаємодія з гаджетами в цей період не стимулює активного мовлення дитини, як правило, вона повільно реагує на будь-які запитання, ніби не може швидко їх зрозуміти. Це також може впливати на її словниковий запас, оскільки дитина знає лише слова у поєднанні з повторюваними словами в мультфільмах або відеоіграх. Діти до 3-х років, які проводять більшу частину свого часу за електронними гаджетами, такими як смартфони, планшети та будь-які інші портативні пристрої, найчастіше мають затримку у активному мовленні. Дослідження Z. Zain, F. Jasmani та N. Haris показало, що чим більше часу діти віком від шести місяців до двох років проводять за смартфонами, планшетами та електронними іграми, тим більша ймовірність того, що у них виникне затримка мовлення. Кожні 30 хвилин екранного часу на день у дітей віком 18 місяців збільшують ризик затримки експресивного мовлення на 49% [10]. Це пояснюється тим, що живе спілкування з дорослими, яке є вирішальним для формування словникового запасу та граматичних конструкцій, замінюється пасивним споживанням контенту. Мозок дитини раннього віку, для повноцінного засвоєння мови, потребує інтерактивного діалогу, зміни інтонацій, яскравої міміки, чого не можуть забезпечити гаджети.

В період раннього дитинства, кожне нове враження впливає на створення нейронних зв'язків, від якості цих вражень залежить майбутній когнітивний розвиток. Як зазначає Л. Прохоренко, когнітивний розвиток у ранньому віці включає формування мови, уваги, пам'яті, мислення, сприйняття та охоплює здатність дитини вчитися, розуміти світ та взаємодіяти з ним [9, с. 42]. Когнітивні навички важливі для вирішення проблем, успішного навчання, соціальної взаємодії, самостійності, безпеки. Якщо дитині в ранньому віці бракує будь-яких когнітивних навичок, то в майбутньому вона не зможе розв'язувати проблеми, з якими стикатиметься у повсякденному житті (від простих завдань до складних ситуацій), навчатися разом зі своїми однолітками, ефективно

спілкуватися та взаємодіяти, планувати та організовувати свій побут, уникати небезпеки.

Діти раннього віку, які занадто залежні від гаджетів, стикаються з когнітивними затримками, оскільки вони не спілкуються з батьками так часто, як потрібно для їх розвитку [13]. Коли дитина проводить більше часу перед екраном, ніж у діалозі з дорослими, вона втрачає можливість вчитися новим словам, засвоювати граматичні конструкції, розвивати логіку та здатність до абстрактного мислення. Замість активної участі в розмові, що стимулює нейронні зв'язки, дитина стає пасивним споживачем інформації. Це може призвести до затримки мовлення, труднощів із концентрацією уваги, зниження здатності до навчання в майбутньому.

Розвиток уваги в ранньому віці тісно пов'язаний з фізичною та предметною активністю дитини, безпосередньо залежить від якості та характеру її спілкування з дорослим [6, с. 73]. Відсутність або значне обмеження взаємодії з дорослим має переважно негативні наслідки для розвитку уваги. За відсутності такої взаємодії дитина не вчиться слідувати за вказівками, її увага залишається переважно мимовільною, тобто привертається лише яскравими, гучними чи новими стимулами, без здатності до свідомого зосередження. Дитині важко самостійно регулювати свою увагу, що призводить до її нестійкості та легкого відволікання. Мовлення дорослого є потужним інструментом для організації уваги дитини. Інструкції, пояснення, запитання допомагають дитині зосередитися на конкретній діяльності. Дитина, яка більшу кількість часу взаємодіє з гаджетом, позбавлена цього механізму, що уповільнює розвиток здатності свідомо спрямовувати та утримувати увагу. Л. Пертіві підкреслює, що діти, які проводять багато часу з гаджетами, можуть мати труднощі з концентрацією уваги під час виконання рутинних завдань та не цікавих видів діяльності [14].

Хоча деякі ігри в гаджетах можуть покращувати здатність до фокусування на конкретному об'єкті, але швидка зміна зображень та постійна стимуляція можуть призвести до синдрому дефіциту уваги та гіперактивності (СДУГ) у довгостроковій перспективі. М. Демюрже довів, що дитячий мозок не пристосований для гаджетів. Розумові здібності краще розвиваються у процесі живого спілкування. Нейрони мозку реагують набагато менше, якщо інформація надходить не від людини, а з екрана [11]. Дослідник зазначає: «Якщо ви кажете маленькій дитині назву кольору, наприклад, «зелений», тричі поспіль, то вона вивчить це

слово. Якщо вона чує те саме слово з екрана, то, за різними дослідженнями, дитині необхідно від двадцяти до шістдесяти разів, щоб вивчити нове для неї слово ... Дітям, які вчаться писати на комп'ютері за допомогою клавіатури, важче запам'ятовувати й розпізнавати літери, ніж тим, хто вчиться за допомогою руки, олівця й аркуша паперу». Навіть фоновий шум від ноутбуків, що де йде в кіно чи звук музики, призводять до гіперактивності та проблем з концентрацією уваги. Нейропсихолог радить не давати доступ до смартфонів та планшетів дітям до шести років [11].

Розвиток емпатії та соціальних навичок дітей, які залежні від гаджетів, також страждає. Емоційний розвиток у ранньому віці включає здатність розпізнавати та виражати емоції, формувати прив'язаності, співпереживати та будувати соціальні взаємодії. Діти навчаються соціальній взаємодії через наслідування, спостереження та безпосередній контакт з однолітками та дорослими, зазначає Т. Дуткевич [6]. Віртуальний світ гаджетів, на думку Н. Аль-Хамадані, не може повноцінно замінити реальний досвід, необхідний для формування соціального інтелекту. Обмеження живого спілкування може призвести до труднощів у розумінні чужих емоцій, розвитку навичок вирішення конфліктів та побудови здорових стосунків [1, с. 52].

Діти, які з раннього віку активно використовують гаджети, часто мають проблеми з саморегуляцією та контролем своїх емоцій, акцентують увагу О. Міненко та О. Близукова [7, с. 55]. Брак емоційного відгуку з боку батьків, які відволікаються на гаджети, може призвести до зниження емоційної безпеки дитини та виникнення тривожності. Дитина, яка залежить від гаджетів, стає неспокійною, пригніченою, може відчувати підвищену імпульсивність, страх, внутрішній неспокій. Надмірне використання гаджетів може призвести до нервозності, прискороного серцебиття та тремтіння. Як зазначає М. Дені, «екранні ігри можуть лякати дитину. Нерідко дитина може нажахатися навіть найдобріших ведмежаток, що роблять «біп-біп»...» [4, с. 27]. Дитина втрачає можливість розвивати мовленнєві навички без живої комунікації з дорослим. Це можна побачити, коли батьки відмовляються дати їй гаджет, а вона влаштовує істерики, що доводить її залежність та не вміння контролювати свої емоції. Не вміючи висловити свої потреби вербально, вона виражає своє розчарування рухами проявляючи агресивні дії.

Якщо гаджети замінюють спільні ігри з батьками та ровесниками, то це обмежує можливості розвитку соціальних навичок. Коли дитина постійно зосереджена на екрані, вона менше спостерігає за поведінкою інших, не вчиться інтерпретувати емоції, не практикує комунікативні навички через живе спілкування та гру. У перспективі це може виявлятися в небажанні ділитися іграшками, труднощі у спільній грі, невмінні домовлятися або розв'язувати конфлікти з однолітками. Якщо діти з раннього віку прив'язані до екранів, то вони можуть віддавати перевагу самотнім іграм, мати проблеми з підтриманням соціальних контактів у реальному житті, що в майбутньому призведе до соціальної ізоляції та проблем з адаптацією. Відсутність емоційного контакту з батьками (обіймів, міміки, спільних позитивних емоцій) гальмує розвиток емоційного інтелекту. Дитина гірше розпізнає й виражає свої почуття, не вміє взаємодіяти з іншими, що також ускладнить майбутню адаптацію в соціальному середовищі.

Використання дітьми гаджетів може спричинити небезпечні проблеми зі здоров'ям. Вони стають лінівішими та слабкішими, страждають від недоїдання порівняно з тими, хто цього не робить. Безперервне тривале споглядання електронних екранів викликає подразнення очей. Використання гаджетів, особливо перед сном, може значно порушувати режим сну дитини. Синє світло, що випромінюється екранами, пригнічує вироблення мелатоніну – гормону, що регулює цикли сну та неспання. Недостатній або неякісний сон безпосередньо впливає на поведінку дитини, яка стає втомленою, примхливою, дратівливою, що може призвести до частих конфліктів та проблем з концентрацією уваги протягом дня.

Дитяча психіатрія та психотерапевтка Ю. Маслак радить батькам використовувати рекомендації Американської академії педіатрії щодо допомоги дітям розвинути здорові звички використання медіа змалечку: до 2-х років варто бути дуже обережними з використанням медіа, обмежувати доступ або переглядати контент разом з дитиною, розмовляти з нею та навчати. Обирати, лише якісні програми, уникати самостійного використання медіа дитиною. Діти 18-24 місяців можуть навчатися на якісних пізнавальних медіа, якщо батьки будуть активно взаємодіяти з ними під час перегляду чи гри. У віці 2 років багато дітей вже можуть розуміти і вчити слова з живого відео чату. Маленькі діти можуть слухати або приєднуватися до розмови зі своїми батьками. Тому, варто обмежити використання екрана

до 1 години на день, знайти для своїх дітей альтернативні види діяльності, корисні для їхнього здоров'я та розуму. Варто обирати інтерактивні, ненасильницькі, навчальні та просоціальні медіа, переглядати разом із дітьми або гратися із ними.

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) рекомендує обмежувати екранний час для дітей раннього віку. Зокрема, для дітей до 2 років екранний час взагалі не рекомендується, а для дітей 2-5 років – не більше однієї години на день, під наглядом дорослих та умови якісного розвиваючого контенту. Адже, у наш час дорослі не можуть стримати себе чи своїх дітей подалі від цих пристроїв, тому варто спробувати мінімізувати їхній вплив [4]. Деякі інтерактивні програми та розвиваючі додатки можуть сприяти розвитку дрібної моторики, візуального сприйняття та координації «око-рука». Проте, більшість додатків для дітей раннього віку не сприяють повноцінному когнітивному розвитку, оскільки вони часто обмежують активність дитини та не стимулюють креативне мислення.

Висновки та перспективи подальших розвідок наперед. Раннє використання гаджетів є складним явищем з потенційно значними наслідками для когнітивного та емоційного розвитку дітей до трьох років. Хоча деякі технології можуть мати певні переваги, ризики, пов'язані із затримкою мовного розвитку, порушеннями уваги, труднощами у формуванні емоційної регуляції та соціальних навичок, є надто серйозними, щоб їх ігнорувати. Що більше дитина проводить часу зі смартфоном, телевізором чи в відеоіграх, тим сильніший негативний вплив на IQ та когнітивні здібності. Погіршуються пам'ять, концентрація уваги, мова, культурний рівень, який допомагає пізнавати та розуміти навколишню дійсність. Відповідальне ставлення батьків та освітян до використання гаджетів, засноване на наукових рекомендаціях, пріоритеті живого спілкування та гри, є запорукою гармонійного та повноцінного психічного розвитку наймолодшого покоління.

Перспективи подальших наукових досліджень зумовлені обґрунтуванням педагогічних умов використання електронних гаджетів та їхній вплив на когнітивний та емоційний розвиток дітей віком до трьох років.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Аль-Хамадані Н. Д. Вплив медіа-засобів на становлення особистості дитини дошкільного віку. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні*

- науки*. 2013. № 13(1). С. 50–53. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_13\(1\)_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_13(1)_10).
2. Бартошик І. М. Вплив гаджетів на психічний розвиток дитини. *Синергетичний підхід до проєктування життєвого простору особистості* : зб. наук. матеріалів III Міжнарод. наук.-практ. конф. (27-28 квітня 2023 р., м. Полтава). Полтава, 2023. С. 12–15.
3. Богуш А.М., Гавриш Н.В., Саприкіна О.В. Теорія та методика розвитку мовлення дітей раннього віку. підручник для студентів ВНЗ. 2-е видання. Київ : Слово, 2015. 408 с.
4. Дені М. Цифрове дитинство. Гаджети і ТБ. ; пер. з фр. Ганни Кирієнко. Київ : АРТБУКС, 2021. 104 с
5. Дзямко В. Й., Адам А. Е., Церкуник-Квітка Ю. В. Вплив гаджетів на розвиток комунікації, соціалізації та мови у дітей раннього та дошкільного віку. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 10(28). С. 669–683. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/15520/15592>
6. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2012. 424 с.
7. Ільїна Г. Виклики освітніх інновацій: дитинство в умовах цифрової соціалізації. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2018. Вип. 2. С. 121–127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ped_in_2018_2_18.
8. Міненко О. О., Близнюкова О. М. Дослідження особливостей користування гаджетами дітей дошкільного віку. *Наукові записки ЦДУ. Серія: Психологія*. Кропивницький: Гельветика, 2023. Вип. 2. С. 53–61.
9. Прохоренко Л. Психологія когнітивних порушень у дітей. : монографія. Бориспіль : ФОП «Вигнан О.С.», 2023. 130 с.
10. Zain, Z. M.; Jasmani, F. N.; Haris, N. H.; Nurudin, S. M. Gadgets and Their Impact on Child Development. *Proceedings*. 2022, 82, 6. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/15520/15592>
11. Desmurget M. Screen Damage: The Dangers of Digital Media for Children. John Wiley and Sons Ltd. 2022. 350 s.
12. Prensky, M. (2001). Digital Natives, Digital Immigrants. Retrieved from URL: <http://www.nnstoy.org/download/technology/Digital+Natives+Digital+Immigrants.pdf>
13. Gadgets and Their Impact on Child Development. *Proceedings*. 2022, 82(1), 6. URL: <https://www.mdpi.com/2504-3900/82/1/6>
14. Pertiwi, L. The Use of Technology in the Cognitive Development of Early Children. *J. Psychol*. 2021, 6, 49.

REFERENCES

1. Al-Khamadani, N. D. (2013). *Vplyv media-zasobiv na stanovlennia osobystosti dytyny doshkilnoho*

- viky. [The influence of media on the formation of the personality of a preschool child].
2. Bartoszyk, I. M. (2023). *Vplyv hadzhetiv na psykhychnyi rozvytok dytyny. Synergetychnyi pidkhid do proiektuvannia zhyttievoho prostoru osobystosti*. [The influence of gadgets on the mental development of a child. Synergetic approach to designing the living space of a person]. Poltava.
 3. Bohush, A. M., Havrysh, N. V., Saprykina, O. V. (2015). *Teoriia ta metodyka rozvytku movlennia ditei rannoho viku. pidruchnyk dlia studentiv VNZ*. [Theory and methods of speech development in early childhood]. Kyiv.
 4. Deni, M. (2021). *Tsyfrovo dytynstvo. Hadzhety i TB*. [Digital Childhood. Gadgets and TV]. Kyiv.
 5. Dziamko, V. Y., Adam, A. E., Tserkunyk-Kvitka, Yu. V. (2024). *Vplyv hadzhetiv na rozvytok komunikatsii, sotsializatsii ta movy u ditei rannoho ta doshkilnoho viku*. [The influence of gadgets on the development of communication, socialization and language in children of early and preschool age].
 6. Dutkevych, T. V. (2012). *Dytiacha psykholohiia*. [Child Psychology]. Kyiv.
 7. Ilina, H. (2018). *Vyklyky osvityvnykh innovatsii: dytynstvo v umovakh tsyfrovoy sotsializatsii*. [Challenges of educational innovations: childhood in the conditions of digital socialization].
 8. Minenko, O. O., Blyzniukova, O. M. (2023). *Doslidzhennia osoblyvostei korystuvannia hadzhetamy ditei doshkilnoho viku*. [Research on the features of the use of gadgets by preschool children]. Kropyvnytskyi.
 9. Prokhorenko, L. (2023). *Psykholohiia kohnityvnykh porushen u ditei*. [Psychology of cognitive disorders in children]. Kyiv.
 10. Zain, Z. M., Jasmani, F. N., Haris, N. H., Nurudin, S. M. (2022). *Hadzhety ta yikhniy vplyv na rozvytok dytyny*. [Gadgets and Their Impact on Child Development].
 11. Desmurget, M. (2022). *Poshkodzhennya ekranu: nebezpeka tsyfrovyykh media dlya ditey*. [Screen Damage: The Dangers of Digital Media for Children].
 12. Prensky, M. (2001). *Tsyfrovi aboryheny, tsyfrovi immihranty*. [Digital Natives, Digital Immigrants].
 13. *Hadzhety ta yikhniy vplyv na rozvytok dytyny*. (2022). [Gadgets and Their Impact on Child Development].
 14. Pertiwi, L. (2021). *Vykorystannia tekhnolohiy u kohnityvnomu rozvytku ditey rann'oho viku*. [The Use of Technology in the Cognitive Development of Early Children].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ОНОФРІЙЧУК Лілія Олегівна – доцент кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик, кандидат педагогічних наук,

доцент, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія.

Наукові інтереси: підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти; формування навичок soft skills.

МИСЬКОВА Наталія Миколаївна – доцент кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик, кандидат педагогічних наук, доцент, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія.

Наукові інтереси: технології розвитку, виховання і навчання дітей раннього та дошкільного віку; реалізація завдань освіти для сталого розвитку.

САС Олена Олександрівна – доцент кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик, кандидат педагогічних наук, доцент, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія.

Наукові інтереси: підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти в аспектах модернізації змісту вищої та дошкільної освіти в Україні.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

ONOFRIICHUK Liliya Olegovna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Preschool Pedagogy, Psychology and Professional Methods of Khmelnytsky Humanitarian and Pedagogical Academy.

Circle of scientific interests: training of future specialists in preschool education; development of soft skills, psychology of children of early and preschool age.

MYSKOVA Nataliia Nikolaevna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Preschool Pedagogy, Psychology and Professional Methods of Khmelnytsky Humanitarian and Pedagogical Academy.

Circle of scientific interests: technologies of development, upbringing and education of early and preschool children; implementation of educational tasks for sustainable development; professional formation and development of teachers of preschool educational institutions.

SAS Olena Oleksandrivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Preschool Pedagogy, Psychology and Professional Methods of Khmelnytsky Humanitarian and Pedagogical Academy.

Circle of scientific interests: training future specialists in preschool education in aspects of modernization of the content of higher and preschool education in Ukraine; development of the personality of a preschool children.

Стаття надійшла до редакції 25.07. 2025 р.